

MIESZAĆ SIĘ (130) *vb impf*

mieszać się (134), **mięsząć się** *GliczKsiąż* (2).

się (113), *się* (23).

-é- (14), -e- (3); -e- *Mącz, Oczko*; -é-: -e- *SarnStat* (4:1).

inf miészac się (26). \diamond *praes* 3 sg miészã stię (26). \diamond 3 pl miészają się (38). \diamond *praet* 1 sg f miészalam się (1). 3 sg m miészãł się (1). f miészala się (1). n miészalo się (8). \diamond 3 pl m pers miészali się (3). *subst* miészaly się (2). \diamond *fut* 3 sg m miészac się będzie (1). n będzie się miészalo (2) *RejWiz, RejZwierc*, miészac się będzie (1) *RejPos*. \diamond 2 pl m pers będziecie się miészac (1). \diamond *imp* 3 sg n niech się miészac będzie (1) *RejZwierc* 211. \diamond 2 pl miészajcie się (4). \diamond 3 pl niechãj się miészają (2). \diamond *con* 2 sg m byś się miészãł (1). \diamond 3 sg m by się miészãł (1). f by się miészala (1). n by się miészalo (2). \diamond 1 pl m pers bychmy się miészali (1). 2 pl m pers byście się miészali (2). \diamond 3 pl m pers by się miészali (4). *subst* by się miészaly (2). \diamond *part praes act* miészając się (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI–XVIII w.

1. *Łączyć się w jedno, wchodzić w połączenie z czymś* (9) :

mieszać się z czym (1): Pan ma trzodę fwą ná polu fwym tho ieft/ Kościoł fwoy/ á brzydźi fie nie słuźnem miefzaniem rozlicznego nalienia ktore w niem ieft/ co fie rozumie o náuce iego/ áby fie nie miefzãłã z cudzą *BibRadz* I 68d *marg.*

a. *O substancjach* (8) :

mieszać się z czym (5): LVfka w vrinie: ieft rzecz z ciała wychodząca [...]/ ktora z wierzchu albo z fcian ciała: oddziera fie, y z vrinã fie miefza. *FalZioł* V 11, V 10, 69; *Oczko* 7; *KochPam* 85.

mieszać się w czym (1): czarna vrina po dłuġiey febrze quartanie [...] Znamionuie iż ona wilkość Melankoliczna czarna płynie z żył y od fleziony, ktora fie miefza w vrinie á z nią odchodzi. *FalZioł* V 2.

W przeni (2) :

Zwrot: »(pospołu) ze łzami się mieszać« (2): Iákom żyw fmacznieyfzey wody niepił/ zwłãfzczã ná thákim mieyfcu gdzie fie trunek pospołu ze łzami miefza *BielKron* 249; *RejZwierc* 47v.

2. *Przestawać z kimś, być w kontakcie, przebywać w towarzystwie; obcować, współżyć; commisceri* *PolAnt, Vulg; ingredi, miscere se PolAnt; se admiscere, se implicare (alicui) Cn* (20) : Lecz teraz piãłem wam ábyście fię nie miefzãli: iefli ten ktory fię brãtem miãnuie/ ieft wfzetecznikiem/ [...] żebyście z tákowym áni iedli. *WujNT* 1.Cor 5/11.

mieszać się między kogo (1): Nie miefzaycież fie między ty narody ktore zoftály z wami *BibRadz* *Ios* 23/7.

mieszać się między kim (1): iż zãwždy lzey pátrzy oko Pãńskie ná ty ktorzy fie miefzãią między wiernemi Pãńskimi/ niźli ná ty ktorzy ftronã w vporze fwoim chodzą iáko zubrowie potràfiãc rogãmi fwemi. *RejAp* 30.

mieszać się z kim (14): Ia wierzę iż Germani w fwey ziemi fã zrodzeni, nie miefzaiãc fie z przychodnimi gofciami. *MiechGlab* 50; *BibRadz* *Ios* 23/12, *Ps* 106/35; *BielKron* 18; *Scedant improbi, scedant a bonis, Niechay wynidã zli/ niechay fie nie miefzayã s dobrými. Mącz* 44d; *KuczbKat* 320; *BudNT* 1.Cor 5/10[9]; *CzechEp* 30; *NiemObr* 12; *KochPhaen* 5; *WerKaz* 298; *WujNT*

1. *Cor* 5/9, 2. *Thess* 3/14; Ty wiesz Pánie iżem nie požądała męża/ y czytaam záchowála dużę moię od wšelkiewy požadliwości/ nie mieżálaam fię z igraiącemi. *SkarKaz* 351a.

Zwrot: »wespołek się mieszać« (1): A zásie Izmáelá/ z niewolnice vrodzonego/ figurą ábo křztałtem/ wřzytkich cíeleśnikow vkázuie/ ktorzy chociaż fię wespołek mieżáią z Izáákami/ to iest/ z przeciwnemi chwalcámi Bożymi/ [...] mużą dořyc czynić przyrodzeniu řwemu *NiemObr* 12.

a. *Współżyć płciowo* (3): á idźie cíieleśność dáley. iuż y kážiurodztwá bez wřtydu/ powinne fię krwie mieżáią *SkarKaz* 351b.

mieszać się z kim (1): [*Giganci*] ludzi iedli/ z mátkámi/ dzyewkámi/ dobytkiem fię mieżáli *BielKron* 5.

Zwrot: »społu się mieszać« (1): Androgine řá w Africe/ ktorzy oboie przyrodzenie máią á řpołu fię mieżáią *BielKron* 8.

3. *Współwystępować* (20):

a. *W miejscu: znajdować się razem* (16): pářtuchowye[...] dobre á zdrowe owce od pářřfywych á zaráźliwych przeřadzáją/ aby řye nye myęřřáły/ y řámy od řyebye nye káżyły. *GliczKsiąż* B4; *RejZwierc* 100v; *KochPhaen* 3.

mieszać się między czym (2): Miedzy kruřczem złothym ziemia twarda fię mieża *FalZioł III* 34a, *III* 39c.

mieszać się z czym (2): Polá fię czarne z białymi mieżáią/ Ty fię owemi w zaiem przeřadzáią. *KochSz* A3; *ZawJeřt* 47.

mieszać się w kim (1): Abowiem człowiekowi poćciwemu/ ácz fię y takie y owákie przypadki w nim mieżác mużą/ tedy nie nie iest potrzebnieyřzego/ iedno áby cnotá řwięta [...] wřzytkiemu rořkázowála. *RejZwierc* 142v.

W przen (4): *ZawJeřt* 39; Affekty fię mieżáią/ boiażń y řromotá *KlonWor* 3.

Zwrot: »pospołu (a. społem) się mieszać« (2): *ZawJeřt* 39; Wřzędy drapięř/ wřzędy mórd/ pořpołu fię mieřza *GórnTroas* 9.

a. *W bezładnym ruchu* (4): *RejWiz* 166v; PÁnie [...] Vćiecźkář nam był záwřdy/ [...] W on čás/ gdy bez porzádku wřzytko fię mieżáło/ A gođzin y wřánořci řwoich nic nie miáło *GrabowSet* E.

mieszać się z czym (1): To iuż możeř rozumieć řkąd niebo powřtáło/ Ták fię s przodku y z wodą y z zyemią mieżáło. *RejWiz* 144v.

Zwrot: »społem się mieszać« (1): Rádá/ dwor/ drabi řpołem fię mieżáią/ Nie więcey/ iedno po bindach fię znáią. *KochSz* B3.

b. *W czasie: następować po sobie na przemian* (2): Widziř że dzień w noc/ á noc w dzień wřtáwicznie fię ták mienić á záwřdy fię mieżác mużą. *RejZwierc* 171v.

Zwrot: »mieszać się tak i owak« (1): Czemu pirwřze řny pořpolicie řtrařliwřze bywaią niź pořlednie. (–) Bowiem na przodku powřtawaią z pokarmu w żoładku dymy mocne, ktore wielkie czynią zamieřzanie w mozgu á tak one podobieñřtwa rzeczý mieżaią fię teź tak y owak *GlabGad* L5.

c. *W tekście* (2):

mieszać się z czym (1): A przeto/ lepiej ábyś nam w. m. co zwłaśnego około fłużby páńfkiey powiedział: [...] niż áby fie miałá mieřać/ iedná rzecz z drugá/ á nie dokonawřzy dworzániná/ żeby fie o dworney pániey gadká zácząc miałá. *GórnDworz* V6v.

α. Zachodzić na siebie, być powtórzonym w różnych miejscach (1) : Złodziéy powołány trzy kroć w Reyeltrze znaleźiony, cále w księgách dzieřiątych znaydzieřz: Bo fie Iurifdicie té mieřzaią w téy mierze. A ták tám cále y rozdźielnie, co do ziemřtwá, á co ná fład Stárości y karánié iego przychodźi, znaydzieřz. *SarnStat* 513.

4. Współuczestniczyć; misceri PolAnt; immiscere se JanStat (4):

mieszać się do czego (2): Serce zna gorzkość duřze řwey/ á do weřelá iego nie mieřza fię cudzy. *BudBib Prov* 14/10; *SarnStat* 366.

mieszać się w co (2): REfferendarze nářzy tylko řkarg á nie řádów/ wedle Státutów Króleřtwá/ pilnowác będą: áni fie nápotym w řady řwietckie mieřzác będą mogli/ tylko przy bytności nářzey *SarnStat* 324, 562.

5. Nie odróżniać się (8) : A żeby fię te Concordántiae nie mieřzáły/ przydáne řá do nich/ y w texcie przećiwko nim litery mále/ abcd. *WujNT przedm* 25; *SkarKaz* 276a [2 r.] Ooooo.

mieszać się z kim (3): *BielKron* 12, 36; áżeby fię krew y potomřtwo iego zinnemi ludzmi y národy nie mieřzáło/ [...] wřtáwył mu obrzeźanie. *SkarŻyw* 285.

Szereg: »mieszać się i zrownywać się« (1): Zadnego w ten czás niebywa baczenia/ ná pogłowie/ ná wiek/ y ná mnimánie o kim przyřtoyne. Mieřza řię y zrownywa fie [*miscetur et exaequantur*] wřzytko. *ModrzBaz* 36.

6. Ruszać się w wielkiej masie, kłębić się (10) : Pátrzayže ná promienie/ gdy gmách przenikáią/ Iáko prochy s piorećki po nich fie mieřzaią. *RejWiz* 154, 93v, 130, 151v; Lecz lámá widźiřz/ iákie wiátry wřtáią/ Iákie po niebie chmury řye mieřzaią. *KochPieř* 186.

Bezpodmiotowo (o pogodzie) (1): Poczęło fie wnet mieřzác/ burza fie wierciáłá/ Wicher powřtał nád gorą/ drzewiná řzumiáłá. *RejWiz* 107v.

W porównaniu (1): Ano ludzie poddáni w nim fie przechadzaią/ Iáko pćzoły ná láto pięknie fie mieřzaią. *PudłDydo* B.

Zwrot: »mieszać się i tu i owdzie, tam i sam« [*szyk zmienny*] (1:1): Bowiem one [*ptaki*] řá w wřtawicźnim ruchaniu, tam y řam po powietrzu fie mieřzaiąc. *GlabGad* D5v; Nie tylko to moźe Iedzne [!] řpráwowác/ ále y pieřzemi gdy będą dobrze zbroyni ktemu ćwiczeni/ áby fie nie mieřzáli y tu y owdzie/ iedno według známion řtářřzych pochadzáli. *BielSpr* 23v.

Szereg: »obracać się a mieszać« (1): ázařz gwiazdá kthora řpokoiem řiedzi? záwźdy fie pořpołu z niebem obrácác á mieřzác muři *RejZwierc* 152v.

7. O szyku wojskowym: tracić ustalony porządek, załamywać się (7) : *RejWiz* 64; Prokop y Alexánder bráćia s Sieniáwy/ y drudzy z rotámi řwymy/ [...] wyřthąpili z obozu/ przyřřli práwie w bok Wołochom/ z wielką chucią fie řnimi pothkáli/ y przełomili ie áź fie poczęli mieřzác *BielKron* 422v, 252, 412; *RejZwierc* 22v; *KochProp* 10.

W połączeniu szeregowym (1) : poczęły fię wřy Koributowe trwoźyć/ mieřzác/ y z plácu wřtěpowác *StryjKron* 497.

8. Myśleć bezładnie [w tym: z podmiotem nieosobowym (7), bezpodmiotowo (4)] (13) :

W porównaniach (4): áno fie wełbie miefza ząwždy iáko w browárze. *RejZwierc* 61v.Cf »jako w kotle się miesza«.

Frazy: »[komu] w głowie [co] się miesza; we łbie się miesza; głowa, łeb, rozum, myśl się miesza [w tym: komu (2), w kim (1)]« [szyk zmienny] (3;2;1:1:1): A záiſte dzyecyę nye ináczey by człowyek piyány/ w ktorim ták fie rozum myęłfa/ yákoby w człowyeczé zápitym. *GliczKsiqz* I6; A ták ná čás odehydzwá lám ná pokoy máło/ Boć fie w głowie s tych łtráchow będzye co miefzáló. *RejWiz* 85v, 35v, 147; Prawdác ięft iż ná on čás moglá być u káždego dłuſzłza pámięć/ bo fie thák w on čás głowá ludziom nie miefzáló iáko dziſ. *RejZwierc* 100, 61v, 100, 249v; *WerGoſc* 226.

»jako (a. by) w kotle się miesza« (3): *RejWiz* 71; *RejZwierc* 18v; Bo iákie tám zdrowie być może/ kędy fie ząwždy we łbie/ iáko w kotle miefza? *WerGoſc* 226.

a. Nie móc znaleźć właściwego wyjścia, nie wiedzieć jak postąpić [z podmiotem osobowym] (2) :

W porównaniach (2): gdybyſ przyrodzeniu ſwey woley dopuſcił/ nigdybyſ żadnego łłuſznego kończá w ſwey żadney ſpráwie poćiwey nie zńalazł/ iednobyſ fie miefzał ząwždy wiercąc iáko motyl wichrem záchwycony. *RejZwierc* 151, 103.

Zwrot: »mieszać się z myślami« (1): A thák gdy ſwych dobrich myſli vżywamy/ trzebá fie nam pilno wygiłkác/ ábychmy ich ták vżywáli/ żebychmy áni Bogu/ áni żadnemu człowięku ná liczbie nie zołtáli/ á ktemu łlawie á poćiwoſci ſwey/ á nie miefzáli fie z myłłami ſwemi iáko motyle po dzdzu/ álbo iákołki wiefieni nád wodą. *RejZwierc* 103.

9. Odmieniać się (22) : ten Marzec będzie przemarzał y miefzac fie będzie do pełniey/ potymże będzie dzierzał pogodą aż ku wiotyfyzy. *LudWieſ* Bv, Bv; *RejZwierc* A3, 3, 133v [2 r.], 229v; *WierKróc* A2v; *Genuenſes* w Taurice/ Kaphę fundowáli/ Krim/ Azow/ y Kilią gdy Pont zhołdowáli/ Dziſ Tatarowie s Turki w tych polách miefzkáią/ Ták fie páńſtwá z narody zá czáfem miefzáią. (*marg*) *Mutantur imperia, regna, tempora, et nos mutamur cum illis.* (–) *StryjKron* 56; *CzechEp* 157.

W porównaniach (2): TV fie fatá miefzáią/ by Márzec z chmurámi/ Nád tymi Węgięrkimi/ zacnem i gorámi. *RejZwierc* 108v, 61v.

Zwrot: »tak i owak się mieszać« (1): żadna rzecz w ſwey klobie niezoltála/ ále wſzyłtko ſie było wzruſzyło/ y rzeczy ſie y ták y owák bárzo miefzáły *KuczbKat* 285.

Szereg: »mienić a mieszać się« (1): ty przypádłoci náſze od łzczęfcia wſzytki fie mienić á miefzac muſzą *RejZwierc* 82v.

a. Na gorsze (8) : Widząc iáko byłtry ſwiát co dáley to gorzey/ Miefza fie/ á złe ſpráwy idą ná nim ſporzey. *RejWiz* 33; *RejZwierc* 105v; *SienLek* 13; *RejZwierc* 249, 250; Lecż ináczey być niemoże/ práwey drogi odłtapiwſzy/ miefzac fie wſzyłtko muſi. *WujJud* 146v; *PowodPr* 45.

Szereg: »mieszać się i upaść« (1): Włzákże iż tákowy ięft w wielu ludzi vpór/ ták wielka ludzi y czáfów rozmáitoſć/ iż nic ták gruntownęgo otrzymác/ y poſtánowić fie nie może/ coby nie miefzáło fie/ y nie vpádło [*quod non turbetur et labefiat JanStat* 203] nápotym *SarnStat* 193.

10. Dziać się [bezosobowo lub z podmiotem nieosobowym], postępować [z podmiotem osobowym], zwłaszcza źle (23) : Acż widzimy oczymá że fie tám [*na niebie*] miefzáią/ Wielkie dziwy/ coż wiemy co zá władzą máią. *RejWiz* 143v, 47, 71v; *RejAp* 166v; Y ták fie tho ząwždy miefzáło y miefzac

będzie aż do skończenia tego nędznego a omylnego świata. *RejPos* 187v; Niech się iako chce mieszac wżytko będzie *RejZwierc* 211; Wiele ich iest/ ktorzi [...] obrażaią Pána y Rzeczpośpolitą co zową obrázeniem máieftatu. [...] A wiele się zá náfzego czáfu o tem y v práwá y w senacie mieszáło [*agitata sunt*]/ o czym przodkowie náfzi (iako powiedáią) niesłycháli. *ModrzBaz* 81v.

mieszać się około czego (2): oto słychamy iż w tych czáliech wiele się mieszáło około prawdi páńfkicy *RejAp* 165v, 166v.

Z podmiotem wskazującym, gdzie się źle dzieje (7): Iako się światu dziwno myśza. *RejWiz* 177v *marg*, 64, 177v, Cc6v; *RejPos* 11; *RejZwierc* [28³]; Niechay się páńftwá mieszáią/ Królowie woýfká zbiéráią *KochPs* 69.

Z podmiotem osobowym (5): Y przecz się ná nim [*świecie*] ludzye ták dziwnie mieszáią *RejWiz* 76, 1v, 83, 143v; *BielKron* 155.

Zwrot: »mieszać się opak« (1): A zá tákimi spráwami náfzymi/ á zá tymi dekrety Páńfkiami/ iuz się mieszáią opak spráwy náfze *RejZwierc* 255.

Synonimy: 1. *łączyć się*; 2. *obcować*; 9. *odmieniać się*.

Formacje współrdzenne cf **MIESZAĆ**.

Cf **MIESZAJĄCY SIĘ**